

predmetov bi morala izhajati iz enega samega središča, od izkušnje slovenskega človeka. Samo narod, ki se ne čuti kot zgodovinski subjekt, bo gledal na svet z očmi drugih. To povzroča posebne vrste občutje manjše vrednosti. O teh rečeh pri nas po navadi ne razpravljamo. Zasnova, kot si jo zamišljam, bi narodno in s tem tudi socialistično domoljubno vzgojo raztegnila na vse predmete. Zanimivo je tudi mesto, ki ga v šolskih smotrih zavzema kultura. Pomaknjena je daleč proč od družbenoekonomskega dogajanja tja nekam k telesni kulturi. Mesto ustreza položaju, ki ga ima kultura v naši družbi danes — toda ali bo tako v družbi, ki pravimo, da jo gradimo? Osebnostno upam, da ne. In ker šola ne vzgaja za danes, ampak za jutri, mislim, da bi morala stvari postaviti tako, kakor bi morale biti: kulturo (in nemara tudi telesno kulturo) skupaj z vsem življenjem!

Splošni smotri bi morali nadvse delikatno ravnati tudi s tistim odstavkom, iz katerega je mogoče razbrati, kakšen pogled na svet oblikuje naša šola. Razumljivo je, da razvija šola pogled, ki je temelj naše družbe, a se kljub temu vsaj za osnovno šolo bojim stavka, ki govori, da »spoznavajo sodobne dosežke marksizma na področju družbenih ved«. Moj strah je utemeljen z različnimi pomisleki: bojim se vulgarizacije in negativnih reakcij, ki so posledica vulgarizacij.

Splošni smotri pouka slovenskega jezika. Primerjava splošnih smotrov slovenskega jezika s splošnimi smotri osnovne šole me je kot slavista razveselila. Skupina slavistov se je potrudila in oblikovala svoje splošne smotre preprosto in smiselno. Pomislek, natančneje bojazen, se poraja le ob primerjavi smotrov s številom ur, ob primerjavi izjav, ki govorijo zoper tako imenovano fetišizacijo ur in podobno in po-

udarjajo enakovrednost izvenšolskega dela: za resno šolo in za vzgajanje v sami šoli bo namreč nujno zmanjkalo časa. In še: ni prav gotovo, ali je slavist za vse naloge tudi primerno strokovno oborožen (zlasti na primer za razumevanje predvajane govorne besede, zraven pa še igre v filmu, gledališču in televiziji!).

Slovenski jezik. Osnovna pripomba je k razporeditvi slovnične snovi. Višji razredi so s snovjo preobremenjeni, v nižjih razredih poteka prepoznavanje prepočasi. Slovenski jezik s svojim sestavom tako ne more biti primerna podlaga za pouk tujega jezika. Učni načrt tukaj dokazuje, kako slovenski človek ni središče izobraževalno-vzgojnega procesa, saj otrokova domača jezikovna izkušnja ni urejena v spoznavni sestav pravočasno, ampak se pri vsakem jeziku, domačem in tujem, uči tudi splošnih dejstev povsem zase. Seveda je pri taki zasnovi odveč govoriti o kakršnemkoli povezovanju snovi ali o navajanju misliti. Koncentrični krogi, v katerih se snov zaokrožuje, niso logično utemeljeni iz same snovi, tudi ni jasno, zakaj je del snovi za nižjo stopnjo prebremenitev. Absurd je v tem, da se učenec v osnovni šoli na primer ne nauči pri analizi stavka razločevati niti tistih vrst odvisnikov, za katere obstaja poseben znak (veznik) in ki bi jih moral poznati tudi zaradi tujega jezika. Ali naj zaradi teh pomankljivosti spet uvedemo latinščino?

In za konec. Prizadevanje je potekalo samo za modernizacijo snovi. Posodobljenje pa ni zajelo navodil. Ta ostajajo ravno tako papir in zbujajo pomislek o neživljenjskosti slovnice.

Teh nekaj pripomb seveda terja nadrobnejših pojasnil.

Breda Pogorelec

Filozofska fakulteta v Ljubljani

POROČILO O DELU REPUBLIŠKEGA ODBORA SDS

Republiški odbor SDS je na sejah od aprila do septembra posvečal največ pozornosti pripravam na strokovni seminar o sodobnem knjižnem jeziku (Celje, 24.—26. sept. 1971). Na svoji 8. seji (22. okt. 1971) pa je pretresal delo tega seminarja, in sicer program sam, strokovno raven predavanj ter organizacijo seminarja. (Strokovno poročilo o seminarju bosta za JiS prispevala Franc Jakopin in Jože Toporišč.) Člani odbora ugotavljajo, da je bila tematika, izbrana za obravnavo na seminarju aktualna; to dokazuje izredno visoko število prijavljenih sla-

vistov. Večina članov pa meni, da je bilo predavanj, določenih za prvi dan (petek dopoldne) preveč; izoblikovalo se je mnenje, da bi bilo smiselno ločiti referate glede na vrsto šol po sekcijah. Tako bi mogel predavatelj temo svojega predavanja poglobljeno podati, bilo pa bi tudi več časa in možnosti za diskusijo, saj bi ta potekala v ožjem krogu med udeleženci, ki so konkretno prizadeti (npr. razprava o učnem načrtu za poklicne šole oz. o zahtevi, da mora slavist pri poučevanju »estetske vzgoje« posegati na dve drugi področji, na likovno in glas-

beno). — V razpravi o kvaliteti predavanj je bilo poudarjeno, da so zlasti predavatelji o vprašanih jezikovnega pouka v svojih referatih govorili preveč splošno in načelno, niso izhajali iz konkretno zastavljenih vprašanj in dejstev, ampak so navajali že ponovno proklamirane zahteve o nalogah učiteljev. Ugotovitvi, da so bila predavanja popoldanskega dela programa (petek) izrazito reproduktivna (šola o sintaksi), je v razpravi sledilo vprašanje: Ali je za seminar sprejemljiv tak tip predavanj? Odbor je zavzel stališče, da je tudi tak tip predavanj primeren, ker so med udeleženci večinoma praktiki. — Referate o kulturi slovenskega jezika in o njega zvrsteh so člani republiškega odbora dobro ocenili.

Po obširni razpravi, v kateri so nekateri člani odbora utemeljevali tudi nasprotno mnenje, je republiški odbor sklenil, da bo pri organizaciji prihodnjega slavističnega zborovanja treba upoštevati naslednje:

1. Število referatov mora biti manjše (osrednji referati, ob njih koreferati);
2. Zaradi plodnejše diskusije in možnosti usklajevanja referatov (po tematiki) morajo predložiti referenti republiškem odboru rokopise svojih predavanj 3 mesece pred nastopom;
3. Predavanja bodo razdeljena po sekcijah, če bo tematika seminarja oz. referatov to narekovala;
4. Na prihodnjem zborovanju bosta na programu le jezikoslovje in slovstvena zgodovina. (Ta sklep je bil sprejet le s pogojem, če ne bo zahtevala obravnave kaka nepredvidena tema s področja metodike.)

Predsednik republiškega odbora SDS F. Zadravec je nato prebral formulirane »sklepe« celjskega seminarja:

Slovenski slavisti, zbrani v Celju na strokovnem seminarju za slovenski knjižni jezik, smo v dneh 24. in 25. septembra razpravljali:

o učnih načrtih za slovenščino v osnovnih in srednjih šolah,

o stanju in vprašanih pouka materinščine v šolah,

o zvrsteh in kulturi slovenskega knjižnega jezika.

Referati in razprava nam narekujejo tale povzetek:

1. Ne pristajamo na zmanjšanje števila ur slovenskega jezika v petem razredu osnovne šole.

2. Komisija za sestavo osnovnošolskega učnega načrta naj skrbno pretrese pripombe praktikov in teoretikov v vseh ravni in ustrezne upošteva. Potrebna je tudi temeljita javna razprava. To velja tudi za načrte vseh šol druge stopnje.

3. Pristojni forumi morajo zagotoviti ustrezne učbenike in druga učna pomagala. Dokler tega ni, novih načrtov v šole ne smemo uvajati.

4. Zavod za šolstvo SRS, Slavistično društvo in druge institucije morajo poskrbeti za učinkovite oblike strokovno didaktičnega dopolnilnega izobraževanja slavistov. Treba je organizirati dvotedenske regionalne seminarje, na katerih bodo udeleženci v aktivnim sodelovanjem pridobivali novosti iz stroke. V ta namen je treba bolj izkoristiti tudi strokovne aktivne in strokovni tisk.

5. Ker je zbor ugotovil, da je pouk slovenskega jezika po šolah še vse preveč formalen in formalističen, se slavisti obvezujemo, da bomo te slabosti odpravljali in kultivirali jezikovno zavest in izražanje.

6. Zbor tudi ugotavlja, da je slovenska javnost pozabila na Pismo o slovenskem jeziku SZDL. Odziv na Pismo je bil kampanjski in zato uspeh le kratkotrajen.

Jože Toporišič je opozoril odbor, da so »sklepi« premalo stvaren odsev dogajanja na seminarju. V njih ni izrečena zahteva, da je treba dvigniti strokovno raven učiteljstva, prav tako tudi ne zahteva, da mora biti znanstveni kader prisoten pri sestavi novega učnega načrta. Premalo je tudi poudarjena zahteva po znanstvenem delovanju slavistov. V sklepe tudi ni prišlo z odobravanjem sprejeto mnenje zbora o neprimernosti povezovanja jezikovnega in slovstvenega pouka z »estetsko vzgojo«.

Republiški odbor je na sejah razpravljal še o drugih zadevah:

1. Za VII. kongres Zveze SDJ (jeseni 1972) je republiškem odboru SDS prijavilo svoje referate 15 predavateljev:

B. Paternu, Problem študija sodobne literature na univerzi; J. Sivec, Glavni problemi pouka materinščine na osnovnih šolah ter problemi metodike pouka materinščine na visokih in višjih šolah; F. Varl, Absolventi

srednjih šol in njihovo praktično ter teoretično znanje materinskega jezika; O. Sterle, Pouk slovnice v osnovni šoli; B. Golob, Metodичne možnosti za pouk spisa in govornih vaj v osnovni šoli; S. Kotnik, Primerjalni postopek pri pouku slovnice in njegova pedagoška vrednost; F. Petre, Stilni premiki v slovenski književnosti med obema vojnama; F. Zadavec, Literarni nazori v Sloveniji med obema vojnoma; J. Rotar, Krleža in slovenska književnost 1918—1941; M. Kmecl, Slovenska literarna avantgarda v 20-ih letih XX. stoletja; A. Skaza, Poezija V. Hlebnikova; J. Kos, Stil — oblika, vsebina; B. Pogorelec, Stilna obdobja v razvoju slovenske proze; F. Jakopin, Tipološka primerjava adaptacije tujega besedja v ruščini in slovenščini; J. Toporišič, Mesto tujk in tujih lastnih imen v slovenskem knjižnem jeziku.

Predavatelji morajo poslati teze svojih predavanj upravnemu odboru Zveze slavističnih društev Jugoslavije do 1. marca 1972, vsak prijavljen referat pa mora biti v celoti objavljen v strokovni reviji do 30. aprila 1972.

2. Republiški odbor SDS je na pobudo podružnic organiziral predavanja (gostovanja) po centrih podružnic SDS.

3. J. Mahnič sodeluje v akciji za ustanovitev literarnozgodovinskega muzeja. V načrtu je ureditev Vodnikovove hiše (za starejša obdobja). Republ. odbor SDS se je zavzel tudi za ohranitev cukrarne. Republ. zavodu za spomeniško varstvo je poslal resolucijo o stališču SDS: cukrarna naj se kot stavba ohrani in uredi kot kulturni spomenik; v njej naj bi uredili literarnozgod. muzej za obdobje moderne. — Republ. odbor je prevzel tudi skrb za ohranitev groba dr. A. Žigona na viškem pokopališču. Grob oskrbujejo dijaki VII. gimn. Ljubljana-Vič. Sedaj je aktualno tudi vprašanje groba pisatelja Janeza Mencingerja v Krškem (urbanistični poseg). Republiški odbor SDS se je povezal z republ. zavodom za spomeniško varstvo; prizadeva si, da bi vprašanje Mencingerje-

vega groba rešili na najbolj ustrezen način. Na sejah so člani odbora govorili tudi o usodi rojstne hiše Franceta Kidriča. V načrtu je širše zasnovana akcija o varstvu kulturnih spomenikov (spominske plošče, obeležja, grobovi idr.). O potrebi ustanovitve literarnozgodovinskih muzejev in varstva kulturnih spomenikov je republ. odbor SDS poslal SZDL (oddelku za znanost in kulturo) pripombe in dopolnila k osnutku srednjeročnega programa za razvoj kulture v Sloveniji (program je izdelal rep. sekretariat za prosveto in kulturo).

4. V okviru jeseniške podružnice SDS je bila ustanovljena sekcija za strokovno sodelovanje s koroškimi Slovenci.

5. Dne 25. maja 1971 je bil v Trstu ustanovni občni zbor »Slavističnega društva v Trstu«. Naloge društva: medsebojna povezava učiteljev slovenskega jezika na Tržaškem in Goriškem ter zveza s slovenisti v SR Sloveniji; skrb za učne knjige.

6. Republ. odbor se je začel povezovati z Beneškimi Slovenci. V okviru seminarja za tuje slaviste, ki ga organizira vsako leto fil. fak. v Ljubljani, se zavzema za dopolnilni program, namenjen Beneškim Slovincem.

7. V zvezi s predavanjem J. Dularja na celjskem seminarju (O časnikarskem jeziku) je J. Mahnič na 8. seji izrazil misel, naj bi SDS s konkretnimi predlogi poskušala vplivati na izboljšanje časnikarskega jezika.

8. V Jugoslovanskem slavističnem komiteju (preds. B. Koneski, Skopje) zastopa Slovenijo 5 članov (B. Kreft, M. Boršnik, F. Bezljaj, T. Logar, B. Paternu). Ker je F. Bezljaj na lastno željo odstopil, je republ. odbor SDS imenoval na to mesto J. Toporišiča.

9. Republ. odbor SDS daje pravico slavistom z jugoslovanskih univerz, da postanejo redni člani SDS (podružnica Ljubljana).

10. Državna založba Slovenije je odobrila vsem članom SDS 10 % popust pri nakupu knjig v katerikoli poslovalnici DZS v Sloveniji (pri nakupu je treba predložiti člansko izkaznico za tekoče leto).

Minka Kuclai
tajnica SDS

ZAVODU ZA SPOMENIŠKO VARSTVO LJUBLJANA

Slavistično društvo Slovenije
Aškerčeva c. 12
Predmet: prošnja za zaščito
Mencingerjevega groba v Krškem

1

Ob koncu septembra letošnjega leta nas je kolega slavist iz Krškega obvestil, da na-

meravajo tamkajšnje krajevne oblasti menda v zvezi s stoletnico gasilskega društva prek groba slovenskega pisatelja dr. Janeza Mencingerja razširiti obstoječo cesto. Z dopisom z dne 4. oktobra smo se obrnili na tamkajšnjo občinsko skupščino, naj nas